

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

2 maart 2007

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

JAARVERSLAG

2005-2006

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door mevrouw Trees Merckx-Van Goey**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;
de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera Jans, de heren Luc
Martens, Steven Vanackere;
de heer Bart Caron, mevrouw Elke Roex, de heer Bart Van
Malderen;
de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van
der Borgh.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, de dames An Michiels, Monique
Moens, de heer Jurgen Verstrepen, mevrouw Linda Vissers;
de dames Cathy Berx, Kathleen Helsen, Trees Merckx-Van
Goey, Sabine Poleyn;
de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint, Els Robeyns;
mevrouw Patricia Ceysens, de heer Marc Cordeel, mevrouw
Hilde Eeckhout.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;
mevrouw Helga Stevens.

Zie:

42 (2006-2007)

- Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat
- Nr. 2: Verslag over gedachtewisseling

INHOUD

Blz.

I.	TOELICHTING DOOR MEVROUW ANKIE VANDEKERCKHOVE, KINDERRECHTEN-COMMISSARIS.....	4
II.	VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin organiseerde op 6 februari 2007 een gedachtesessie met mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris, over het jaarverslag 2005-2006 van het Kinderrechtencommissariaat.

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW ANKIE VANDEKERCKHOVE, KINDERRECHTENCOMMISSARIS

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove*, kinderrechtencommissaris, begint met een citaat uit een e-mail van een consultant bij een Vlaamse jeugdrechtsbank: “Kinderrechten, dat klinkt allemaal wel mooi, maar u zou eens een jaartje moeten komen meewerken op de jeugdrechtsbank. Ik ben er zeker van dat u nogal ogen zult trekken en dat zeker niet omdat de jeugdrechters niet van goede wil zijn. Integendeel, deze mensen worden vaak door de voorzieningen en de wachtlijsten met de rug tegen de muur gezet. Zodoende kunnen ze geen geschikte maatregelen meer nemen. Waar wij soms kinderen en minderjarigen moeten onderbrengen opdat aan hun basisbehoeften zou kunnen worden voldaan! Dat heeft te maken met het feit dat er geen plaats is in een geschikte voorziening of dat men vindt dat de problematiek van betrokkene niet geschikt is voor behandeling in die door ons aangesproken voorziening. Maar heden ten dage, en dat is ondertussen al een paar jaar bezig, ben ik meer bezig met het motiveren van hulpverleners dan met het motiveren van cliënteel. Naast de overheid, die blijkbaar liever haar geld in andere zaken stopt, lijken naar mijn gevoel ook heel wat hulpverleners het niet altijd zo nauw te nemen met het recht op hulp van minderjarigen. Ondertussen heb ik al verschillende maanden een dossierlast van honderd minderjarigen en ik ben niet alleen in dat geval. Probeer in die omstandigheden dan maar eens een minimum aan kwaliteit te leveren in de gedwongen hulpverlening. En wat nu met het recht op hulp van jongeren?”

Dat is niet de enige mail van die strekking die de kinderrechtencommissaris heeft ontvangen van mensen op de werkvloer. Het betreft jeugdhulp in het algemeen en bijzondere jeugdbijstand in het bijzonder. Het doet haar wel deugd dat hierover vragen worden gesteld in het parlement en dat de commissie daar heel wat tijd aan besteedt. Als het beleid echt wil dat dergelijke gevallen zich niet meer voordoen, moet het zich zeer goed bewust zijn van de kosten die daarmee samenhangen. Ze wijst op de mogelijkheden die al bestaan, waarbij evenwel in sommige gevallen de middelen ontbreken om er gebruik van

te maken. Ze denkt dan bijvoorbeeld aan het decreet-Helsen over de snellere toegang tot gedwongen hulp in gevallen van kindermishandeling. Ze benadrukt ook dat het hoog tijd wordt om het rapport *Gerechtigde Jeugdhulp* te bespreken in deze commissie. Ze merkt nog op dat men moet voorkomen dat bepaalde gezinnen worden geculpabiliseerd. Vele honderden kinderen per jaar worden bijvoorbeeld ook door niet-drugsverslaafde ouders mishandeld.

Vervolgens overloopt ze het jaarverslag voor de thema's die van belang zijn voor de commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het Kinderrechtencommissariaat (KRC) moet jammer genoeg zijn eerste advies aan de commissie – over de scheidingsbemiddeling – vandaag herhalen. Ondertussen is er wel al een federaal bemiddelingskader. Dat biedt volgens de kinderrechtencommissaris voldoende ruimte om bijkomende kwaliteitsbewaking toe te voegen op Vlaams niveau. Ze hoopt dat het project ter zake, waaraan gewerkt wordt door het KRC, de Ombudsdienst en enkele parlementsleden, meer vorm krijgt.

Door de toename van het aantal echtscheidingen, is het probleem ook voor de kinderen groter geworden. Het gaat niet zozeer om de scheiding op zich, maar om de manier waarop de ouders uit elkaar gaan: al dan niet gedreven door omstanders, vergroten ze het conflict in de plaats van het te beperken. Daarom pleit het KRC opnieuw voor een verplichte kennismaking met bemiddeling voor alle ouders die willen scheiden en minderjarige kinderen hebben. Daarin moeten meer middelen worden geïnvesteerd. Ze wijst er verder op dat de nieuwe federale wet die thans voorligt, het risico inhoudt dat een scheiding snel uitgesproken wordt terwijl alles achteraf nog geregeld en afgesproken moet worden. Dat kan nefast zijn voor de kinderen, want alle conflicten kunnen gewoon blijven duren. Daarom pleit zij tegen de mogelijkheid van deelakkoorden.

In de klachten over echtscheiding blijkt telkens weer dat er nog altijd onvoldoende informatie is over de mogelijkheden en modaliteiten van echtscheiding. Zo leeft nog altijd het misverstand dat kinderen vanaf 12 of 14 jaar zouden mogen kiezen waar ze gaan wonen, wat nergens in de wet staat. Kinderen krijgen zelfs van beroepsmensen niet altijd de juiste informatie.

De kinderrechtencommissaris benadrukt de inbreng van de kinderen bij de regeling van de echtscheiding. Ook de bemiddelaars beginnen het belang daarvan nu te beseffen.

Het tweede adviesthema betreft de opvang van niet-begeleide minderjarigen en van kinderen in gesloten centra. Ook in dat dossier overlappen de Vlaamse en

de federale bevoegdheden elkaar. De kinderrechtencommissaris vangt soms verontrustende berichten op dat men in sommige Comités voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ) bij niet-begeleide minderjarigen geen problematische opvoedingssituatie (POS) zou erkennen omdat er geen ouders zijn. Ze meldt voorts dat het KRC werkt aan een dossier over minderjarigen en asiel dat in de loop van het voorjaar klaar zou moeten zijn.

Het derde onderdeel betreft de ouder-kindrelatie, met name het belang van geweldloos opvoeden. Professor Paulo Pinheiro heeft voor de VN zopas een driejarige studie op wereldniveau afgerond over geweld op kinderen. Deze studie bevat aanbevelingen die zeker ook interessant zijn voor het gemeenschapsniveau. Ook daar wordt gesteld dat het niet gaat om een probleem van individuele gezinnen maar om de verantwoordelijkheid van de samenleving als geheel. Het gaat wel degelijk om de schending van mensenrechten, en dus ook kinderrechten. Het langverwachte decreet Opvoedingsondersteuning zal daarin een rol kunnen spelen, denkt de kinderrechtencommissaris. Zij benadrukt dat elk gezin nood heeft aan ondersteuning en niet alleen risicogezinnen. Ze meent ook dat er, binnen de groeiende aandacht voor het ruimere intrafamiliale geweld, altijd specifieke aandacht zou moeten blijven voor kindermishandeling. Bij echtscheiding blijven sommige minderjarigen in de kou staan omdat de hulpverleners menen dat de partners over elkaar liegen. In dit verband merkt mevrouw Vandekerckhove op dat zelfs een verzonnen verhaal over mishandeling duidt op een ernstig probleem.

Ook met betrekking tot de nieuwe wet op de jeugdbescherming is een bespreking van het rapport Gerichtelijke Jeugdhulp volgens haar zinvol. Het is wel de vraag of Vlaanderen zijn visie op de aanpak van jeugddelinquentie zal kunnen doordrukken in het samenwerkingsakkoord. Ze vraagt zich ook af of er voldoende beleidsruimte is voor de invulling van nieuwe maatregelen. Ze betreurt dat de wet geen duidelijker afgelijnde richtlijnen geeft aan jeugdmagistraten.

Ook het dossier van de kinderopvang houdt het KRC bezig. In dat verhaal blijft de pedagogische dimensie onderbelicht, zowel in de discussies over de dienstencheques als in die over de uitbreiding van het aantal plaatsen. Blijkbaar gaat het vooral over werkgelegenheid. Mevrouw Vandekerckhove blijft het onlogisch vinden dat mensen die met kwetsbare kleine kinderen van minder dan 2,5 jaar aan de slag moeten, geen diploma hoeven voor te leggen of niet aan andere gelijksoortige vereisten inzake competentie hoeven te voldoen. Ze ontkent de economische functie van kinderopvang niet, maar beklemtoont daarnaast ook de pedagogische functie. Kinderop-

vang is een basisvoorziening voor kinderen, onafhankelijk van de tewerkstellingssituatie van de ouders. Zij hoopt dat er ooit over de professionele kinderopvang zal kunnen worden gesproken zoals over het onderwijs. Zij waarschuwt voor oneigenlijke personeelsbinding als bedrijven kinderopvang gaan aanbieden. Kinderopvang is net als onderwijs een overheidstaak, die niet zonder toezicht door de commerciële sector mag worden opgenomen.

Volgens haar is het onduidelijk in welke mate de integrale jeugdhulp op het veld al aan de gang is. Zij hoort uiteenlopende geruchten, afhankelijk van de plaats. Ook de cliënten verliezen af en toe nog hun weg.

Als laatste punt wijst zij op het beleidsplan Jeugd en Kinderrechten, dat door de Vlaamse Regering werd ingediend. Ze pleit voor de opvolging ervan in alle commissies. Alle ministers moeten daarover kunnen worden geïnterpelleerd. Als voorbeeld geeft zij operationele doelstelling 20.1.1, namelijk dat voor Welzijn de wet-, decreet- en regelgeving moet worden afgestemd op de internationale normen. Voor de jeugdbescherming – meer bepaald voor de uithandengeving – is dat alvast niet het geval. Andere voorbeelden die opvolging verdienen, zijn de aandacht voor de kinderrechten in de armoedebestrijding, de sensibilisering inzake positief ouderschap en de kwalitatieve en kwantitatieve uitbreiding van rechtstreeks toegankelijk hulp.

Inzake de ombudsfunctie waren er vorig jaar 1118 meldingen, waarvan opnieuw meer dan de helft – bijna 53% – over het gezin en een groot deel over het onderwijs. Voor het overige kwamen de volgende thema's aan bod: jeugdvoorzieningen, jeugdhulpverlening, leefsituatie van kinderen en jongeren, kinderen en jongeren die – als dader of als slachtoffer – betrokken zijn bij een misdrijf en vrijetijdsbesteding. Bij gezin en opvoeding gingen de meeste klachten over gescheiden ouders, met name over de verblijfsregeling en de uitvoering ervan en in het bijzonder over de voor de kinderen dramatische dwanguitvoeringsmaatregelen. De oplossing ligt volgens haar in bemiddeling.

De kinderrechtencommissaris merkt op dat jongeren nog steeds naar het commissariaat bellen voor doorverwijzing. Ze schijnen niet te weten dat Kindertelefoon, CLB of JAC bestaan of waar ze met welke vragen terecht kunnen. De kennis van jongeren over de dienstverlening die voor hen bestaat, blijft dus beperkt.

Er zijn ook nog elk jaar vragen over onderhoudsgeld, over nieuw samengestelde gezinnen en over het gebrek aan toegankelijke hulp bij specifieke scheidingssituaties. Er werden al stappen gezet voor de

afstemming en de uitbreiding van de bezoekenruimtes. Er blijven klachten van ouders over de wachtlijsten en vragen over de reden waarom ze hun kind alleen in een bezoekenruimte kunnen zien. Ook kinderen zien het soms niet zitten om – in een bezoekenruimte – nog contact te houden met een bepaalde ouder. De kinderrechtencommissaris wijst op het gevaar van niet-erkende organisaties met een misleidende naam als bezoekenruimte het Huis. Dit bleek onlangs in een geval waar een vader ‘onder begeleiding van’ het Huis zijn kind in Frankrijk ging halen, zonder medeweten van de moeder. Het Steunpunt AWW bevestigt dat dit om een niet-erkend, niet-gesubsidieerd initiatief gaat. Het is verontrustend dat niet-erkende organisaties in dergelijke problematische situaties zo’n ingrijpende rol kunnen spelen. Het is niet aan de betrokken ouders om de erkenningprocedures van deze organisaties te gaan onderzoeken.

Er waren ook meldingen over de opvoedingsonzekerheid van ouders. Het KRC kijkt hoopvol uit naar het decreet Opvoedingsondersteuning. Het is vaak moeilijk om duidelijk te maken dat het KRC geen beslissing kan nemen in conflicten tussen ouders en hun adolescente kinderen. Het KRC stelt overleg centraal en verwijst door, als dat nog mogelijk is. De clash tussen het ouderlijke gezag en de rechten van kinderen is daarbij een weerkend thema. Er is duidelijk nood aan promotie van de overlegcultuur. Jongeren klagen over gebrek aan inspraak en inbreken op hun privacy.

De meldingen over geweld nemen af, hopelijk omdat mensen steeds beter weten dat ze daarvoor terecht kunnen bij de vertrouwenscentra en de hulpverlening. Toch waren er nog 44 meldingen in 2006.

Er waren ook meldingen over problemen in het kader van afstamming. Enerzijds gaat het over het recht op identiteit. Soms wil de moeder de identiteit van de vader niet onthullen. Soms gaan adoptiekinderen op zoek naar hun biologische ouders. Anderzijds gaat het om kinderen die hun vader wel kennen, maar die door hem niet erkend worden. Zij vragen zich af wat ze kunnen doen als de moeder niet wil meehelpen. Dat is helaas bitter weinig.

De meldingen over hulpverlening gaan vooral over de gebrekkige toegang, maar ook over de problemen binnen de hulp. Deze meldingen zijn vooral afkomstig van volwassenen. Zij hebben soms het gevoel van het kastje naar de muur gestuurd te worden. Een schrijnend geval was dat van de pleegopvang voor twee kinderen binnen de vrijwillige hulp. De moeder, die jarenlang een rimpelloos contact had met het pleeggezin, sterft plots. Het comité beslist de kinderen die ondertussen 9 en 7 zijn, toe te wijzen aan de vader, die nooit eerder in beeld was. In dat geval is

het onduidelijk hoe dat comité rekening heeft gehouden met de belangen van de kinderen.

Elk jaar opnieuw zijn er vragen over de vrijwilligheid bij het cliënteel. Zonder vrijwillige medewerking zal men immers overstappen op de gedwongen hulpverlening. De vrijwilligheid, hoe utopisch ook, moet behouden blijven, vindt mevrouw Ankie Vandekerckhove.

In weerwil van de motiveringsplicht, klaagt het cliënteel soms dat het onduidelijk is waarom een bepaalde maatregel werd genomen en niet een andere. Het belang van goede communicatie staat dus nog even centraal.

Het KRC merkt nog steeds dat er soms onvoldoende vertrouwen is in de consulent. In sommige dossiers is het duidelijk dat de consulent zelf daarvoor gedeeltelijk verantwoordelijk kan worden gesteld. Sommige consulenten kunnen zich namelijk moeilijk inleven in de situatie van hun cliënteel. Anderen hebben de neiging om te snel te weten wat de beste oplossing is. Andere klachten gaan over de wachtlijsten.

Telkens weer zijn er klachten over conflicten tussen ouders en pleegouders. Mevrouw Vandekerckhove vraagt andermaal om de aflijning van de rechten van de pleegouders in een soort statuut.

Er zijn ook vragen over kinderbijslag, over de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een verhoogde kinderbijslag en over kosten van gezondheidszorg, kinderopvang en dergelijke meer.

Over vrijetijdsactiviteiten – jeugdbeweging, rondhangen met vrienden en verkeer – nemen jongeren ook nogal vaak contact op met het KRC. Die onderwerpen horen veeleer thuis in de commissies voor Jeugd of voor Ruimtelijke Ordening.

Het aantal meldingen over relaties en seksualiteit stijgt. Er zijn vragen over de wettelijke leeftijd waarop men seks mag hebben, het omgaan met de druk van vrienden, de leefwereld van holebi's, en – in toenemende mate – over tienerzwangerschappen. De juiste informatie is niet altijd beschikbaar, ook al zijn er nu wel de nieuwe tiener-, jongeren- en kindergidsen. De juiste informatie geraakt blijkbaar niet steeds op de juiste plaats op het juiste moment. Hier blijft onze wegwijsfunctie van groot belang.

Er zijn een kleine dertig klachten van minderjarigen, die slachtoffer zijn geweest van misdrijven, vooral zedenfeiten en geweld buiten het gezin. De rode draad is dat men bang is om aangifte te doen. Men twijfelt eraan of men wel geloofd zal worden. Er zijn ook meldingen van problemen bij de aangifte bij de

politie, namelijk dat die uitlokking suggereert. Dergelijke klachten worden doorgegeven aan het Comité P, maar er blijken weinig richtlijnen te bestaan voor de manier waarop de politie moet omgaan met dergelijke aangiften. In grote steden heeft men ervaring met technieken als videoverhoor of speciale teams, maar in landelijke gemeenten is dat vaak niet het geval.

Er zijn ook klachten van minderjarige daders – zij het minder – over de politieverhoren. De richtlijnen die daarover bestaan en die het Comité P zou overmaken aan het KRC, zijn nog steeds niet aangekomen. Ook de ongeschreven regel om jongeren bij de overbrenging van de voorziening naar de jeugdrechtbank niet te boeien wordt op sommige plaatsen systematisch overtreden.

Een laatste opvallend punt is de stijging van het aantal meldingen over kinderen in een asielcontext, meer bepaald in de gesloten centra. Iedereen kent de problemen, maar de oplossing ligt niet voor de hand. In dit geval legde het KRC zelf plaatsbezoeken af omdat er geen inspectie bestaat voor de gesloten centra voor uitgeprocedeerden. Dat was een beklijvende ervaring. De fundamentele mensenrechten worden geregeld geschonden in de gesloten centra. Een beschaafde samenleving moet daarop een antwoord kunnen geven. Het is een welvaartsstaat onwaardig dat men – na jarenlang gedogen – een kind kan oppakken en van vandaag op morgen zijn contacten verbreken met school, vrienden, sportclub enzovoort. Mevrouw Vandekerckhove kondigt aan dat het KRC hierover binnenkort een dossier zal publiceren.

Tot slot gaat ze nog in op de communicatie- en informatieactiviteiten van het KRC. Er is een nieuwe brochure voor jongeren over het Kinderrechtenverdrag, met de naam WBLFT?! Er is ook een nieuwe folder ten behoeve van het middenveld waarin aan de professionals wordt uitgelegd met welke soort klachten men terecht kan bij het KRC en met welke niet. De deurhanger is vernieuwd. Er is een dossier Afzondering, met een checklist. Het is de bedoeling dat de voorzieningen waar soms gebruik wordt gemaakt van isolatiemaatregelen, zich meer in overeenstemming brengen met het Kinderrechtenverdrag en met andere kwaliteitsnormen. Er was een colloquium over Kinderen en Scheiding. De Kinderrechtendorpen blijven bestaan evenals de publicaties voor kinderen en jongeren. Het KRC bracht ook een aantal standpunten in de media over onder meer jeugdrecht, co-ouderschap, Everberg en de gesloten centra.

Men kan in het jaarverslag ook lezen met welke instanties het KRC structureel samenwerkt: de aanspreekpunten Kinderrechten, de stuurgroep Decreet

Rechtspositie Minderjarigen bij de Integrale Jeugdhulp, de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ), de Staten-Generaal Verkeersslachtoffers en de Staten-Generaal Gezin.

Als aandachtspunten voor de commissie noemt zij nogmaals het rapport Gerechtelijke Jeugdhulp, de bemiddeling in familiale conflicten, de aanpak van het juridische vacuüm in de pleegzorg, de kindermishandeling, het ontbreken van een opnameplicht bij de voorzieningen waardoor soms alleen een plaatsing in een gesloten instelling mogelijk is en de ontoreikende promotie van de Kinder- en Jongeren-telefoon.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* verwijst naar een uitspraak van minister Vervotte in De Standaard van vandaag. De minister vindt het een goede zaak dat er een maatschappelijke consensus is over de waarde van de individuele vrijheden, maar ze is ervan overtuigd dat er meer nodig is. De individuele vrijheid moet in evenwicht zijn met het respect voor de andere en met de waardering en de inzet voor het samenleven. Wie in de band met anderen investeert, verdient het niet als zwak of naïef bestempeld te worden, meent de minister.

Mevrouw Van Steenberge vindt dat het jaarverslag enorm veel nadruk legt op de rechten van het kind en te weinig op het feit dat een maatschappij meer is dan individuele vrijheden. De heer Caron stelde dat de maatschappij kil en zeer individualistisch is geworden. Mevrouw Van Steenberge is het daarmee eens. In het verslag mist ze de algemene context van de kinderrechten. Dat begint met de ouderlijke rechten en plichten. Het verslag spreekt voortdurend over conflicten tussen rechten, maar zegt weinig over het gezin. Het lid pleit voor de introductie van gezinsrechten. Het jaarverslag heeft enorm veel aandacht voor de rechten van jongeren. Ze benadrukt dat jongeren gestuurd moeten worden in hun vrijheid. Opvoeding is iets anders dan de beknotting van vrijheid.

Mevrouw Van Steenberge kan zich niet van de indruk ontdoen dat het KRC voorbijgaat aan zijn eigen opdracht. De veelheid van klachten leert dat er een grote nood is aan een luisterend oor en aan informatie. De opdracht van het KRC is echter in de eerste plaats de versterking van de maatschappelijke en juridische positie van de minderjarigen in Vlaanderen. Zij dacht dat het advieswerk de hoofdmoot moest uitmaken. Ze merkt dat slechts een half procent van de ombudsactiviteit betrekking heeft op

overheidsactoren. Ze meent dat daarvan meer werk kan worden gemaakt.

Mevrouw Van Steenberge vraagt in hoeverre het parlement kan debatteren over de adviezen van het KRC. Als voorbeeld geeft ze het advies over de nieuwe echtscheidingswet, dat ook ter informatie werd overgemaakt aan het Vlaams Parlement. Hoe kan het Vlaams Parlement invloed uitoefenen op dergelijke adviezen vóór ze worden uitgebracht? Zij is het namelijk vaak inhoudelijk oneens met de kinderrechtencommissaris. Mevrouw *Vandekerckhove* merkt op dat de adviezen niet haar persoonlijke mening weergeven: ze zijn gebaseerd op professionele bronnen. Toch is ze bereid om over elk onderwerp in het parlement te komen debatteren. Mevrouw *Gerda Van Steenberge* oppert dat het parlement zelf misschien meer stappen moet zetten.

Voorts is ze van mening dat het KRC mede schuld heeft aan het feit dat mensen moeilijk de weg vinden naar de bestaande mogelijkheden. Het focust immers op de rechten van het kind en hanteert slechts in beperkte mate de gezinsbenadering. Ook de kinderen zelf merken dat op. Bovendien kan ze zich niet altijd vinden in de stijl en de inhoud van de brochures. Die promoten bijvoorbeeld het recht op roken vanaf 16 jaar, zonder dat over de gevaren wordt gesproken. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* ontkent dat. Soms is de stijl zelfs grof en onbeleefd, vervolgt mevrouw *Gerda Van Steenberge*. Noch het verslag, noch de brochures wijzen de jongeren op hun verantwoordelijkheid. Die krijgen de indruk dat ze recht hebben op alles zonder dat ze respect hoeven te betonen. De brochure over het overleg tussen ouders en kinderen vond ze dan weer heel positief.

Over de positie van de kinderen bij echtscheiding heeft de kinderrechtencommissaris volkomen gelijk, meent mevrouw Van Steenberge. Het is soms schrijnend wat kinderen in die situaties moeten meemaken. Ook de informatie over hun rechten is vaak ontoereikend. De bemiddeling kan uitkomst bieden.

Mevrouw Van Steenberge is het niet eens met het standpunt van de kinderrechtencommissaris over geweldloos opvoeden, namelijk dat alle geweld begint met de opvoedende tik. Tot een bepaalde leeftijd hoeft de opvoedende tik volgens haar geen drama te zijn. Daar komt bij dat ze een aantal zaken niet terugvindt in het verslag, zoals het onrustwekkende partnergeweld bij jongeren onder de 18 jaar, de vrouwenbesnijdenis en de gelijkheid van kansen tussen jongens en meisjes. Zij begrijpt dat opvoeding geen doelstelling is van het KRC. Toch moeten deze problemen worden aangekaart.

Inzake asiel maakt mevrouw Van Steenberge het onderscheid tussen wel en niet-begeleide minderjari-

gen. Ze staat volledig achter het recht op onderwijs voor alle jongeren. De opname van niet-begeleide minderjarigen in gesloten centra is delicaat. Kinderen opsluiten kan niet. Buiten deze centra dreigen deze jongeren echter in handen te vallen van pooiers en mensenhandelaars. Toch is er een verschil met kinderen die met hun ouders meekwamen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge vindt dat het recht op onderwijs geen regularisatiecriterium mag zijn, want dat zou leiden tot discriminatie tussen asielzoekers met en zonder kinderen. Ze beaamt dat het een moeilijke discussie is.

De spreker stoot zich aan het feit dat er met geen woord gerept wordt over stervensbegeleiding. Het verslag meldt alleen dat kinderen in bepaalde omstandigheden rijp genoeg zijn om voor euthanasie te kiezen.

Mevrouw *Mieke Vogels* dankt de kinderrechtencommissaris voor haar uitgebreide en geïllustreerde verslag.

Ze begint haar uiteenzetting met een voorval dat illustreert dat mensen vaak niet weten tot wie ze zich moeten richten wanneer ze geconfronteerd worden met grote menselijke drama's. Onlangs kreeg ze een e-mail van een vrouw die de zoon van haar broer en diens Thaise ex-vrouw heeft opgevoed. Na de dood van de vader, kwam de moeder het kind opeisen. De vrouw heeft zich tot de politie gewend die haar geantwoord heeft dat de natuurlijke moeder het recht heeft haar kind op te eisen. Mevrouw Vogels zal die vrouw nu doorverwijzen naar het CBJ.

Mevrouw Vogels vermoedt dat jongeren in probleemsituaties eerst op het internet op zoek gaan naar informatie. Ze begrijpt echter niet waarom ze niet bij de site van de Kinder- en Jongerentelefoon terecht komen.

Achter het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) zit de visie dat alle kinderen een aantal basisrechten hebben, ongeacht hun afkomst. Tegenover rechten staan plichten. Het KRC moet de jongeren in de eerste plaats op hun rechten wijzen. Toch heeft het KRC het Vlaams Parlement gesteund in zijn visie dat een jeugdsanctierecht nodig is waarin jongeren niet alleen rechten, maar ook plichten hebben. Als jongeren een grens overschrijden, wacht hen een aangepaste straf. Ze betreurt dat het jeugdsanctierecht er nooit is gekomen, want daardoor zijn ook de jongerenrechten in de verdringing geraakt. Ze vraagt een advies van het KRC over het toenemende aantal alternatieve straffen. Voor jongeren is het niet meer duidelijk welke sanctie tegenover welk vergrijp staat. Een school in Eeklo heeft in afspraak met het OCMW beslist om de straf-

studie te vervangen door enkele uren verplicht werk in het OCMW-rusthuis. In het nieuwe jeugdrecht kunnen procureur en rechtbank alternatieve straffen geven. Burgemeesters leggen administratieve sancties op. Volgens mevrouw Vogels zijn jongeren vogelvrij. Ze benadrukt dat overtreding en sanctie in verhouding moeten staan tot elkaar.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* merkt nogmaals op dat jongeren niet alleen rechten hebben.

Mevrouw *Mieke Vogels* vraagt het KRC nauwlettend toe te zien op de situatie van kinderen zonder papieren. Bij velen leeft de overtuiging dat illegalen gepamperd worden. Daarmee bedoelt men dan dat kinderen zonder papieren hier school mogen lopen. Deze overtuiging is volgens de spreekster in strijd met het Kinderrechtenverdrag.

De spreekster betreurt dat weinig aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van de rechten. Kinderen hebben recht op onderwijs maar in de Antwerpse scholen haalt een op twee allochtone jongeren geen diploma. In het zesde leerjaar heeft een derde van de allochtone kinderen een jaar leerachterstand. Na het eerste jaar middelbaar onderwijs is dat al twee derde. Amper 33 percent van de allochtone jongeren gaat naar het ASO, tegen 72 percent van de autochtone jongeren.

Elk gezin heeft behoefte aan opvoedingsondersteuning, maar zolang als het aanbod onvoldoende is, zijn er volgens mevrouw Vogels prioriteiten nodig. Er is een tekort aan kinderopvang. Bovendien wordt deze basisvoorziening vooral gebruikt door de gezinnen die het minst behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning. Gezinnen met grotere problemen kunnen geen beroep kunnen doen op kinderopvang en daarom komen ze in de bijzondere jeugdbijstand terecht. De sociale achtergrond van jongeren in de bijzondere jeugdbijstand is volledig verschillend van die van kinderen in de kinderopvang. Kinderen met moeilijkheden zullen ook sneller in de gehandicaptenzorg terechtkomen als ze in een beter milieu geboren zijn. Hun problemen worden sneller gedefinieerd als een handicap. Kinderen uit een lagere klasse komen vaker in type 4 van de bijzondere jeugdzorg terecht als ze moeilijkheden hebben.

Mevrouw Vogels vindt niet dat kinderopvang alleen door de overheid georganiseerd kan worden. Nu wordt 25 percent van de kinderopvang georganiseerd door de commerciële sector. Ze verwijst in dat opzicht naar de KWAPOI-schaal (Kwaliteitsinstrument Particuliere Opvanginstellingen) van Kind en Gezin. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* wil in de eerste plaats dat het toezicht toeneemt. Ze stelt dat het toezicht bij een particulier onthaalgezin minder groot is.

Mevrouw *Mieke Vogels* is het ermee eens dat er voldoende controle moet zijn.

Ze merkt op dat onthaalouders niet worden opgeleid. Alleen wie in een erkend kinderdagverblijf werkt, heeft een diploma van kinderverzorgster. Ze is van oordeel dat men moet nagaan wat men kan aanvangen met elders verworven competenties. Een persoon met een diploma van kinderverzorgster is niet per definitie beter gekwalificeerd. Dankzij een aantal opleidingen en elders verworven competenties kan men ook bekwaam zijn om in een kinderdagverblijf te werken. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* twijfelt niet aan de competenties van de betrokkenen. Ze vindt het alleen eigenaardig dat men er zomaar van uitgaat dat de betrokken werknemers over de nodige competenties beschikken. Mevrouw *Mieke Vogels* vindt dat het KRC moet nadenken over de vraag hoe de overheid moet omgaan met elders verworven competenties. Wie kinderen opvangt, doet dat gedeeltelijk uit idealisme. Mevrouw *Vandekerckhove* repliceert dat die bewering voor veel diploma's geldt.

Mevrouw *Elke Roex* benadrukt dat het gaat om competenties en niet om diploma's. Volgens haar moet men streven naar een gelijk competentieniveau. Een diploma van kleuterleidster zegt niets over competenties. Waar het om draait is dat men de mensen met de juiste competenties op de juiste plaats krijgt. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt dat het nog niet zo is dat de kinderopvang alleen werkt met competente mensen. Ze begrijpt niet waarom de maatschappij andere eisen stelt aan mensen die zorgen voor kinderen tot 2,5 jaar dan aan mensen die zorgen voor kinderen vanaf 2,5 jaar. Ze benadrukt dat ze alle respect heeft voor beide groepen.

Mevrouw *Elke Roex* vraagt hierover verduidelijking. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt dat ze het heeft over de mensen die dagelijks actief zijn in de voorschoolse opvang met kinderen tot 2,5 jaar. Die mensen moeten aan weinig eisen voldoen. Wie zorgt voor kinderen van meer dan 2,5 jaar, moet wel een bepaald diploma hebben. Ze benadrukt dat kinderen opvangen geen activiteit is die men kan starten omdat men toevallig niets te doen heeft.

Mevrouw *Elke Roex* zegt dat het niet gaat om de tewerkstelling van langdurig werklozen, maar om het feit dat er in de private kinderopvang geen diplomavereisten zijn voor mensen die zorgen voor kinderen jonger dan 2,5 jaar.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* verwijst naar het overzicht van de adviezen van het KRC. Hier gaat het om het advies dat is opgemaakt naar aanleiding van de discussie over de dienstencheques. In dat advies vraagt het KRC om de pedagogische functie

van kinderopvang niet uit het oog te verliezen. Tot nog toe kwam die functie steeds op de laatste plaats. Als de overheid de pedagogische kwaliteit wil garanderen, moet ze er zeker van zijn dat kinderen jonger dan 2,5 opgevangen worden door competente mensen.

Mevrouw *Mieke Vogels* is van oordeel dat het KRC daar gelijk in heeft. Langdurig werklozen worden door VDAB en OCMW aangespoord om te gaan werken met dienstencheques. Die mensen gaan dan met tegenzin poetsen of strijken. Men kan deze mensen echter niet met tegenzin kinderen laten opvangen. Gelukkig heeft het decreet op de Lokale Diensteneconomie dat beperkt.

Minister *Inge Vervotte* zegt dat de manier waarop we met kinderen omgaan een van de basispijlers is van onze maatschappij. Ze vindt dit debat cruciaal. Ze is het eens met mevrouw Roex dat diploma's geen competenties garanderen. Heel wat mensen uit welzijn, gezondheid of onderwijs zijn pedagogisch bekwaam en kiezen bewust voor kinderopvang wanneer ze op late leeftijd werkloos worden. Daarom moet er worden gezocht naar een manier om verworven competenties te valoriseren. Voor vijftigplussers kan kinderopvang door een combinatie van factoren een aantrekkelijk beroep worden. De minister is tevreden dat mensen met jarenlange pedagogische ervaring bereid zijn in de kinderopvang te stappen. Mevrouw *Vera Van der Borgh*, voorzitter, sluit zich daarbij aan.

Mevrouw *Mieke Vogels* merkt op dat hetzelfde geldt voor bejaarden. Het voorstel om oudere werklozen in een bejaardentehuis te laten werken of om dit aan jongeren op te leggen als alternatieve straf getuigt niet van respect voor de welzijnssector.

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* benadrukt dat mevrouw Vandekerckhove kinderrechtencommissaris is en niet kinderplichtencommissaris.

Over de dwanguitvoeringsmaatregel die door mevrouw Vandekerckhove werd aangehaald, zegt ze dat er drie vonnissen aan vooraf zijn gegaan. Ze merkt op dat sommige rechters aan moeders die de vader omgangsrecht weigeren, een dwangsom opleggen. De spreker stelt dat een man vaker bereid is om te betalen voor zijn fouten, terwijl een vrouw rancuneus blijft als haar man voor een nieuwe liefde heeft gekozen. Volgens haar speelt een vrouw vaker de kinderen uit tegen de vader dan andersom.

Ze beklemtoont dat de rechtbank van Dendermonde het hoorrecht van jongeren van meer dan twaalf jaar consequent toepast. Eerst worden de kinderen gehoord, dan pas mogen er standpunten worden verdeeld, mogen er besluiten worden opgemaakt en kan

de rechter beslissen. De spreker heeft de indruk dat de CAW's in Dendermonde over meer macht beschikken sinds dit probleem is aangekaart. De wachttijd is verkort. Jeugdrechters in Dendermonde verplichten de ouders die het niet eens raken ouderschapsbemiddeling te aanvaarden. Volgens haar loont dat, al zijn er negatieve gevolgen bij een eventueel beroep.

Ze is het eens met het standpunt van het KRC over lijfstraffen thuis.

Ze is het ook eens met het standpunt over het nieuwe echtscheidingsrecht: een fractionaire oplossing van de problemen is niet goed. Er zal snel een oplossing worden gevonden voor de materiële problemen, maar voor de kinderen zal de jeugdrechtbank een oplossing moeten zoeken.

Ze heeft de indruk dat rechters de voorkeur geven aan co-ouderschap als daarover een akkoord bestaat. Over het algemeen staat de magistratuur daar nog heel huiverachtig tegenover, wellicht door een gebrek aan informatie.

Het voorstel van de kinderrechtencommissaris over de rechtspositie van kinderen gaat volgens haar te ver.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zegt dat aanvankelijk werd overwogen een kinderombudsdienst op te richten. Uiteindelijk werd er bewust gekozen voor een commissariaat dat ruimer is dan een ombudsdienst en dat de afhandeling van klachten uitdrukkelijk doorverwijst naar de ter zake bevoegde diensten. Ze vraagt aan de kinderrechtencommissaris of deze keuze na tien jaar werking van het KRC niet moet worden herzien. Heeft de kinderrechtencommissaris voorbeelden waarbij, in het kader van het ombudswerk, na doorverwijzing geen passend gevolg werd verleend aan een klacht? Kan ze hierover een advies bezorgen aan het Vlaams Parlement, zodat de parlementsleden kunnen onderzoeken of een wijziging van het oprichtingsdecreet al dan niet moet worden overwogen?

De adviezen van het KRC zijn steeds afgewogen. Bij de mondelinge voorstelling van het huidige jaarverslag geeft de kinderrechtencommissaris wel een persoonlijke visie over een punt dat werd aangekaart via het ombudswerk. Ze wil graag meer uitleg over de manier waarop de kinderrechtencommissaris de positie van de consultants beoordeelt. Zijn de bevindingen van de kinderrechtencommissaris alleen gebaseerd op ombudswerk of ook op studie? Ze meent dat de consultants in dit verslag oneer wordt aangedaan. Ze moeten immers al enkele jaren in moeilijke omstandigheden werken. Ze vraagt dat het KRC een

advies zou verstrekken over de aangewezen positie van de consultants.

Mevrouw Merckx-Van Goey merkt op dat minister Vervotte de eerste was om een beleid uit te werken ten aanzien van tienermoeders. Vroeger werd steeds verwezen naar meer en betere preventie. Ze stelt vast dat sommige tienermoeders bewust hebben gekozen voor het moederschap. Mevrouw *Vandekerckhove* beaamt dat ze daarover meldingen ontvangt. Dat toont volgens haar niet aan dat het beleid tekort schiet. In haar toelichting heeft ze trouwens een overzicht gegeven van alle items waarover het KRC meldingen ontvangt. Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* geeft toe dat ze dit onderdeel met een bevooroordeeld oor heeft beluisterd. Ze benadrukt dat de verantwoordelijkheid elders ligt.

De spreekster benadrukt dat de adviezen van het KRC belangrijk zijn in het kader van het decreetgevend proces in het parlement. Op het advies over de hervorming van de interventie bij hoogdringendheid, zoals voorgesteld in het voorstel-Helsen is in de rechtsleer kritiek te lezen. Mevrouw Merckx-Van Goey citeert hierbij uit het handboek van professor Put: “De dringend geworden behandeling van het decreetsvoorstel heeft tot gevolg gehad dat de tijdens een hoorzitting talrijk geformuleerde bezwaren, vragen en suggesties onvoldoende beantwoord werden. Ook het feit dat het advies van het KRC vrij ongenueanceerd positief is, heeft de parlementaire aanvaarding van het voorstel allicht vergemakkelijkt.” Dat toont aan dat het Vlaams Parlement behoefte heeft aan een grondig advies.

Echtscheiding is een belangrijk probleem dat kinderen in een kwetsbare positie brengt. Het blijft een federale bevoegdheid. Ze vraagt een inventaris van alle punten die vanuit het oogpunt van de kinderrechten gedefederaliseerd moeten worden om tot homogene bevoegdheidspakketten te komen.

Dankzij het verslag van de Vlaamse Regering zou het Vlaams Parlement het Vlaams Actieplan Kinderrechten van nabij moeten kunnen volgen, tenminste als het verslag ook tijdig wordt gemaakt en overgemaakt aan het parlement, wat vorig jaar niet het geval was. Het verslag is nog steeds niet bezorgd. De reflectiegroep Kinderrechten volgt de uitvoering van dat plan van nabij. Mevrouw Merckx-Van Goey zal de bevoegde minister vragen waarom deze reflectiegroep geen parlementsleden meer heeft onder zijn leden. Aangezien de kinderrechtencommissaris wel deel uitmaakt van deze reflectiegroep, had de spreekster daarover meer informatie verwacht. Ze vraagt dat de kinderrechtencommissaris daarover geregeld verslag zou uitbrengen. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* verklaart zich daartoe bereid.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vraagt hoe toekomstige informatie verkregen kan worden over de instanties waarmee het KRC samenwerkt. Hoe kan men het verloop van die samenwerking van nabij volgen? Het is er haar niet om te doen om instructies te kunnen geven, maar om een en ander te kunnen opvolgen. Betrokkenheid leidt immers tot interesse en gedrevenheid. De interesse voor kinderrechten die tien jaar geleden zeker bestond, is tot haar spijt nu wat verdwenen. Een verslag over de voornemens kan daar volgens haar verandering in brengen.

De spreekster benadrukt dat ze door de beperkte duur van haar uiteenzetting verplicht was de nadruk te leggen op haar punten van kritiek.

Mevrouw *Vera Van der Borcht*, waarnemend voorzitter, heeft in het document passages gezocht die haar standpunt over de noodzaak van een gerechtelijke tussenkomst ondersteunen en ze heeft die ook gevonden.

Op bladzijde 58 stonden er twee belangrijke getuigenissen. In zijn advies pleit het KRC voor een gerechtelijke tussenkomst in dergelijke gevallen. Op bladzijde 20 staat dat het decreet het KRC de bevoegdheid geeft om klachten te onderzoeken. Als de klachten ontvankelijk zijn, start het KRC een onderzoek gebaseerd op vijf toetsstenen, onder meer het belang van het kind. In de paragraaf eronder staan de concrete stappen. Als de regelgeving ontbreekt of ontoereikend is, meldt het KRC dat aan de bevoegde overheid. Het probleem van het kind blijft echter bestaan.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* merkt op dat het KRC is opgericht om het Kinderrechtenverdrag bekend te maken. Deze overheidstaak werd gedelegeerd aan het KRC. Het KRC voert dus zijn decreetale opdracht uit. Het draait echter niet alleen om rechten. Op de website voor kinderen en jongeren blijkt duidelijk dat het commissariaat de uitoefening van de rechten altijd in verhouding stelt tot de zeggenschap van de ouders of leerkrachten. Ook in antwoorden op concrete gevallen houdt het KRC daar rekening mee. Sinds kort werkt het samen met Klasse. In een recente vraag over tatoeages bijvoorbeeld raadde het KRC de jongeren aan om erover te spreken met hun ouders. Volgens de wet mogen ze een tatoeage hebben, maar dat is niet zo verstandig zonder de toestemming van de ouders. De kinderrechtencommissaris ontkent dus met kracht dat het commissariaat de rechten van kinderen en jongeren enkel en alleen op een doorgedreven geïndividualiseerde manier interpreteert.

De publicaties over het Kinderrechtenverdrag zijn natuurlijk toegespitst op de kinderrechten. Het be-

vreemdt de spreker nog steeds dat er meer opmerkingen worden gemaakt over kinderrechten dan over mensenrechten. Bij de concrete antwoorden, in sommige passages op de website en in publicaties in Klasse wijst het commissariaat wel degelijk op de ouderlijke verantwoordelijkheid. Bij vragen over privacy, omgaan met vrienden of al dan niet blijven slapen bij een lief, wijst het commissariaat de jongeren steeds op hun eigen rechten, maar tegelijk ook op het feit dat die begrensd worden door de verantwoordelijkheid en de opvoedingsbeslissingen van de ouders. Het kind heeft het recht om daar met zijn ouders over te praten, maar niet om sowieso gelijk te krijgen. Dat is de boodschap van het commissariaat. Het KRC heeft dus wel degelijk aandacht voor opvoeding. De groene megafoon, met het daarbij horende onderzoek naar communicatie in gezinnen en de theaterproductie met de Kopergieterij, ging alleen maar over opvoeding en over het belang van een positieve ouder-kindrelatie.

Uit de misdaadcijfers blijkt helaas dat veel volwassenen ook sturing nodig hebben. Het aandeel van minderjarigen in de criminaliteit is nog steeds minimaal. Minderjarigen zijn doorgaans meer slachtoffer dan dader.

De missie van het KRC om de maatschappelijke en juridische positie van minderjarigen te versterken, is gedistilleerd uit het decreet. Op vraag van dit parlement heeft het KRC een strategisch plan opgemaakt dat werd goedgekeurd door het parlement. Het is dus niet aangewezen om daar achteraf op terug te komen. In dat plan wordt de decretale opdracht van het KRC uitgewerkt. De decreetgever heeft nog niet gezegd dat die uitwerking fout was. Zowel de adviestaak, de ombudstaak als de onderzoekstaak staan vermeld in het decreet. Het KRC tracht alle taken op een evenwichtige manier uit te voeren. De kinderrechtencommissaris zal het decreet niet zelf in vraag stellen maar wanneer dit in het Vlaams Parlement ter discussie zou komen te staan zal ze graag aan dat debat deelnemen.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove denkt dat het behandelen van individuele meldingen een belangrijke signaalfunctie heeft. Het is soms frustrerend om zelf niet alles te kunnen afhandelen, maar andere instanties moeten wel oplossingen kunnen bieden als dat in hun takenpakket ligt. Als het KRC merkt dat die instanties niet altijd even goed hun werk doen, moet het dat aankaarten.

Smaken verschillen, ook inzake communicatie. Het promotiemateriaal wordt gemaakt in samenwerking met een professioneel bureau. Samen met dat bureau houdt het KRC voeling met wat er bij jongeren leeft. De producten worden massaal bijbesteld door leerkrachten en jeugdbewegingen. Ze slaan dus wel aan.

Bij elke publicatie zijn er ook enkele negatieve reacties: sommige schooldirecties weigeren ze te verspreiden en sommige ouders vinden dat bepaalde onderwerpen onbespreekbaar zijn. Het KRC tracht een evenwicht te vinden, maar het voornaamste is dat de publicatie jongeren informeert over hun rechten. Daarom moet ze ook aanslaan bij dat publiek.

Het KRC heeft een advies gemaakt over de pedagogische tik omdat er daarover al jaren een federaal wetsvoorstel klaarligt. Het gaat niet om de persoonlijke mening van de kinderrechtencommissaris, maar om een juridische norm die vorig jaar voor de zoveelste keer ter sprake is gekomen in het Sociaal Comité van de Raad van Europa. België heeft samen met drie andere landen te horen gekregen dat zijn wetgeving niet volstaat om bepaalde misdrijven tegen te gaan. De vraag is dus niet wanneer een bepaalde actie kan worden omschreven als geweld: alle geweld, hoe klein ook, is geweld en dat is verboden. Ook het onderscheid met zinloos geweld heeft ze nooit goed begrepen. Elke vorm van geweld is geweld. Ze pleit voor een nultolerantie. Dat is geen persoonlijke overtuiging maar een internationale norm die door verschillende bronnen nader geïnterpreteerd is. Heel wat landen zijn België daarin al voorgegaan. Daar is gebleken dat dergelijke dossiers discussies en veranderingen op gang kunnen brengen die een basis kunnen zijn voor campagnes rond positief ouderschap. Wat aanvankelijk een symbooldossier leek, ressorteert op termijn dus blijkbaar wel effect. Zweden is daar een goed voorbeeld van.

Het verontrust de spreker dat zelfs het wetsvoorstel over de pedagogische tik niet goedgekeurd geraakt. Als er al geen overeenstemming te bereiken is over de basisvormen van klein geweld, houdt de spreker haar hart vast voor de andere vormen van geweld. De definitie ligt al lang vast en is becommentarieerd door het Sociaal Comité van de Raad van Europa in Straatsburg. In het advies staan alle andere rechtsbronnen vermeld. Het is een juridische kwestie geworden. Dat staat dan nog los van de pedagogische overweging dat het niks helpt. Voor alle duidelijkheid, als men de hand van een kind wegtrekt als het zijn vingers in de vlammen wil steken, gaat het niet om een pedagogische tik.

Mevrouw Gerda Van Steenberge signaleert dat in de Senaat gediscuteerd werd over een voorstel van mevrouw de Bethune. Het zou mogelijk worden om een klacht in te dienen tegen een ouder die zijn kind een tik op de handen geeft als het een vaas gaat omduwen. Dat is toch absurd.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove weerlegt dit met klem en zegt dat het voorstel van mevrouw de Bethune geen strafrechtelijke bepaling betreft, maar een bijvoegsel bij het artikel in het burgerlijk wet-

boek over wederzijds respect tussen ouders en kinderen. Als er daarover al paniek is, houdt de spreker haar hart vast voor andere voorstellen. Ze geeft toe dat het grotendeels een symbooldossier is. Ze denkt dat er voldoende wetenschappelijk onderzoek is dat bewijst dat zwaar geweld dikwijls met klein geweld begonnen is. Daarmee bedoelt ze niet dat alle klein geweld ook zwaar geweld wordt. Net zoals de stepingstonetheorie niet juist is, klopt ook dat niet. Gezinnen waar geweld normaal is, zijn echter vaak begonnen met klein geweld.

Het KRC kan onmogelijk alle thema's behandelen die met kinderrechten te maken hebben. De agenda wordt grotendeels bepaald door de beschikbare middelen, door de politieke agenda en door de meldingen. De helft van de klachten gaat over echtscheiding. Daaruit kan men afleiden dat daarbij heel veel kinderen en gezinnen betrokken zijn. Of dat nu een federale of een Vlaamse bevoegdheid is, het KRC heeft de plicht om dat telkens opnieuw ter sprake te brengen, gezien zijn opdracht om toe te zien op de naleving van het verdrag.

Bij minderjarige asielzoekers maakte mevrouw Van Steenberge de opdeling tussen begeleide en niet-begeleide minderjarigen. De kinderrechtencommissaris is het ermee eens dat – juridisch bekeken – de ouders die hun kinderen naar ons land brengen daarvoor verantwoordelijk zijn. Als het kind hier al zes jaar mag wonen, is het echter niet langer de exclusieve verantwoordelijkheid van die ouders, maar even goed van de gedogende overheid. Het is niet de keuze van de kinderen om naar hier te komen, maar ze ondervinden wel alle nadelen van een uitzetting na enkele jaren. Het KRC heeft gewoon voorgesteld dat onderwijs – naast andere criteria – als bijkomend criterium zou gelden.

Het KRC heeft niets gezegd over stervensbegeleiding omdat dat in de praktijk gelukkig al mogelijk is, wat niet het geval is voor euthanasie. Een federaal parlementslid heeft daarover advies gevraagd. Het advies is gebaseerd op onderzoek. De wet beperkt de mogelijkheden voor minderjarigen. Op zich is dat geen probleem, want kinderen en volwassenen zijn gelijkwaardig maar daarom niet gelijk. Een verschillende behandeling moet echter gebaseerd zijn op een objectiveerbare grond. Een dergelijke grond heeft het KRC niet gevonden.

Veel thema's die mevrouw Vogels vernoemt, zijn relevant voor de samenleving, maar dat betekent niet dat het KRC de tijd, de macht en de middelen heeft om ze allemaal te behandelen. Kinderrechten kunnen helaas niet alle samenlevingsproblemen oplossen, net zomin als mensenrechten dat kunnen. De invalshoek van de kinderrechten is trouwens onvoldoende om bijvoorbeeld problemen als de onderwijsachter-

stand van allochtonen aan te pakken. De leerzorgnota brengt een en ander in beweging. Het KRC heeft al verschillende keren gepleit voor onderwijs op maat. De spreker herinnert eraan dat het commissariaat met zijn onderzoek naar de weigering van allochtonen in bepaalde scholen of richtingen mee aan de basis ligt van het GOK-decreet. Het GOK-decreet houdt nog veel mogelijkheden in. Er is werk voor de boeg, maar het kinderrechtenbeleid kan dat niet alleen, er spelen zoveel andere maatschappelijke tendensen.

Het KRC deelt de bezorgdheid dat jongeren op zoveel manieren, vaak parajustitieel, kunnen worden berecht. Het heeft dat probleem al aangekaart, bijvoorbeeld in zijn discussie met Alert over de beveiligde samenleving. Het KRC staat hoe langer hoe meer alleen met die bezorgdheid. De spreker voelt zich als volwassene ook niet zo blij met de praktijk en de mogelijke risico's van Gemeentelijke Administratieve Sancties, maar onder het mom van veiligheid kan blijkbaar veel. Zo begrijpen we van de Britse collega's dat rechtswaARBorgen en rechtzekerheid deels verdwijnen in het systeem van 'anti-social behaviour orders' (ASBO).

Binnen de lerarenopleiding van het gemeenschaps-onderwijs loopt momenteel een project 'ANKIE', wat staat voor Anders Kiezen. Het is de bedoeling dat kinderen minder traditioneel of op basis van vooroordelen zouden worden doorverwezen naar bepaalde studierichtingen. Het gaat niet alleen over vooroordelen op basis van ras en geslacht maar ook over het feit dat ouders hun kinderen liefst in de richting sturen die ze zelf gevolgd hebben.

De vragen van mevrouw Hoebeke handelen over federale thema's. De wetsvoorstellen over de rechtspositie van minderjarigen zijn ook VLD-voorstellen. Mevrouw Vandekerckhove hoopt dat men er in elk geval mee doorgaat. De spreekrechtpraktijk in Dendermonde loopt inderdaad vlot, maar dat is niet overal het geval. Het blijft een noodzakelijk kwaad dat minderjarigen naar de rechter moeten stappen omdat ze thuis geen luisterend oor of geen begrip vinden. Het KRC wijst de jongere erop dat hij het recht heeft om zijn verhaal te doen, maar niet om zijn zin te krijgen.

Ze stelt vast dat de vraag over de taken van het KRC geregeld opborrelt, maar dat er verder niets mee gebeurt. Zijzelf zal het decreet niet in vraag stellen.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* verduidelijkt dat ze de taken van het KRC niet in vraag stelt, maar wel het decreet wil herbekijken. Het parlement heeft ervoor gekozen om de ombudsfunctie niet aan het KRC toe te vertrouwen, maar misschien was dat geen goede keuze. Dat moet onderzocht worden. Ze

vraagt of het KRC geld heeft om dergelijk onderzoek uit te besteden.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* zegt dat het KRC net genoeg geld heeft om zijn huidige taken uit te voeren. Bij de bespreking van het decreet werd duidelijk gezegd dat de dienst niet ‘kinderombudsdiensdienst’ zou worden genoemd. In het decreet staat echter dat het onderzoeken van klachten een van de opdrachten is van het KRC, naast de advies-, onderzoeks- en informatieopdracht. De vier pijlers werken op elkaar in. Als er veel klachten zijn over echtscheiding, moet het KRC dat aankaarten op het niveau waar de echtscheiding behandeld wordt.

Als kinderrechtencommissaris houdt ze zich ver van politieke discussies over homogene bevoegdheidspakketten. Het enige wat ze erover kwijt wil, is dat het gezond zou zijn dat de verschillende bevoegdheidsniveaus een eigen waakhond zouden hebben. Dat zegt het VN-Comité voor de Rechten van het Kind in Genève trouwens ook. De spreker zou zich niet zoveel met federale thema’s moeten bezighouden als het federale parlement zelf een KRC zou hebben. Dat wordt trouwens al jaren gevraagd.

Het decreet zegt dat het KRC voor kinderen in Vlaanderen moet toezien op de naleving van het verdrag. Kinderen in Vlaanderen ondergaan de gevolgen van federale wetten. Daarom heeft het KRC de plicht om ook daarop in te gaan.

De *voorzitter* vraagt of de ter zake bevoegde minister de opmerkingen kan overmaken aan zijn federale collega.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt dat niet alleen de uitvoerende macht betrokken is. Ze voelt zich ook verplicht om te reageren tegen passages in voorstellen van decreet die indruisen tegen het Kinderrechtenverdrag. Overeenkomstig haar informatieplicht informeert ze de Vlaamse parlementsleden daarover. Ze hoopt dat de Vlaamse parlementsleden hun collega’s in het federale parlement zullen wijzen op de problemen.

Als het KRC advies zou geven over de bevoegdheidsverdeling, zou het terecht beschuldigd worden van politieke inmenging. Het kan er wel voor pleiten om een enkel domein bevoegd te maken voor een bepaalde kwestie, bijvoorbeeld voor interlandelijke adoptie, maar het kan geen uitspraken doen over het niveau dat daartoe het best geschikt is.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* is er niet van overtuigd dat alleen politici uitspraken mogen doen over de verdeling van de bevoegdheden. De politici moeten natuurlijk wel de keuzes maken. Als de bijzondere wet anders geformuleerd was, zou men zo-

wel in Vlaanderen als in Wallonië een beter beleid kunnen voeren inzake het herstelgerichte jeugdsanc-tierecht. Dat is geen uitspraak over politiek, maar wel over de noodzakelijke voorwaarden voor een coherent kinderrechtenbeleid. De huidige verdeling is gedoemd problemen te veroorzaken.

Het is de persoonlijke overtuiging van mevrouw *Ankie Vandekerckhove* dat ze zich moet beperken tot de vaststelling dat verschillende kinderrechtendossiers, onder meer jeugdbescherming en adoptie, in België zeer moeilijk liggen omdat de bevoegdheden niet homogeen verdeeld zijn. Ze wil geen uitspraken doen over de vraag welke bevoegdheid op welk niveau thuishoort. Dergelijke uitspraken zijn in een land als België geen apolitieke uitspraken.

De *voorzitter* stelt voor dat de ter zake bevoegde minister die vraag beantwoordt.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* verduidelijkt dat het voorlezen van de mail bedoeld was om de consul-ent te steunen. Die consulent krijgt zijn werk met moeite gedaan. Het is niet de eerste keer dat hulpver-leners zelf alarm luiden. Het KRC besluit daaruit dat de bijzondere jeugdbijstand een tekort aan middelen heeft. De uitspraken over consulenten die zich niet altijd even goed inleven in de leefwereld van hun cliënten en die beslissingen opdringen of nemen in de plaats van hun cliënten, komen uit de klachten over de bijzondere jeugdbijstand. Het was niet de bedoeling om alle consulenten over een kam te sche-ren. Ze stelt dat ze het recht heeft om hier aan te kaarten dat een bepaald CBJ stelt dat er geen sprake is van een POS omdat de ouders van een niet-begeleide minderjarige niet aanwezig zijn. Dat is geen respectloos omgaan met consulenten maar ge-woon meedelen wat er in het kader van een klach-tenonderzoek gebeurd is. Het is slechts een voor-beeld van de klachten over de bijzondere jeugdbij-stand en zeker geen oordeel van de manier waarop de consulenten in moeilijke omstandigheden hun job doen. Dat geldt trouwens voor alle voorbeelden van ombudswerk. Dat zijn nooit verwijten maar gewoon opsommingen van de klachten.

De aard van de klachten wijzigt af en toe. Dit jaar ging het opvallend vaker over tienerzwangerschap-pen. De redenen daarvoor zijn niet altijd duidelijk.

De commissaris wil gerust meer rapporteren over de werkgroepen en de netwerken, maar dan moet er ook iets te melden zijn. Tot een maand geleden wist ze amper nog wie het aanspreekpunt was voor welke dienst. Dergelijke veranderingen en tijdelijke knel-punten gebeurden in het grotere kader van de opera-tie Beter Bestuurlijk Beleid. Over de reflectiegroep kan de spreker net hetzelfde zeggen. Het is niet aan de kinderrechtencommissaris om daar de beslissin-

gen in te nemen. Het is wel de minister die daarover kan bevraagd worden.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vraagt niet dat de commissaris zich daarover zou verantwoorden, maar dat ze een gebrekkige werking aan het parlement zou signaleren. Anders kunnen de parlementsleden dat moeilijk te weten komen.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt dat de parlementsleden dat kunnen vragen aan de minister. Ze kunnen haar ook vragen waarom het verslag over de aanspreekpunten er nog niet is. De reflectiegroep is samengesteld uit ambtenaren. Aanvankelijk hadden ook parlementsleden daarin zitting. Het is de minister die beslist wie deel uitmaakt van deze reflectiegroep en wie niet. In deze groep zetelt de kinderrechtencommissaris als waarnemer. Ze beslist dus niet mee. Het KRC kan die bevoorrechte positie maar behouden als het overleg pleegt en niet dadelijk alles uitbrengt. Dat betekent niet dat het bepaalde dingen geheim wil houden. Die reflectiegroep heeft al een paar keer vergaderd, maar er zijn weinig nieuwe onderwerpen aan bod gekomen. Professor Pinheiro is daar komen spreken over de VN-studie 'Geweld op kinderen'. De commissaris wil daar gerust verslag over uitbrengen maar ze vindt het niet altijd de moeite waard om dat uitgebreid op te nemen in het jaarverslag.

Bij meldingen over kindermishandeling tracht het KRC het beleid te motiveren om kindermishandeling aan te pakken en de middelen daartoe uit te breiden.

Minister *Inge Vervotte* stelt dat het rapport heel wat aspecten aankaart. Soms is het moeilijk om daar algemene conclusies uit te trekken. Bepaalde onderwerpen verdienen een grondiger onderzoek. Momenteel leeft zowel bij het KRC als bij het parlement de frustratie dat in bepaalde zaken geen vooruitgang wordt geboekt. Op langere termijn moet men misschien proberen om meer concrete acties te distilleren uit de aanbevelingen. De bevindingen en de maatschappelijke relevantie ervan zijn aanvullende criteria. Ook de commissie kan daarover oordelen. Dat vergt natuurlijk onderzoeksmiddelen. Iedere minister is vrij in de besteding van de middelen, maar enige coherentie is toch nodig.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* repliceert dat sommige klachten over onderwijs of jeugdhulp wijzen op tekortkomingen in de regelgeving. Vlaanderen heeft veel mogelijkheden op het vlak van welzijnsvoorzieningen. De klachten handelen daarom vooral over de manier waarop mensen behandeld worden. In dergelijke gevallen worden er geen adviezen gegeven aan het parlement. Men hoeft immers geen decreten te wijzigen. Wel worden er brieven geschreven, onder meer naar de inspectie en

naar schooldirecties, om de klacht te controleren en te verhelpen. Het KRC zal altijd antwoorden op vragen van het parlement en de regering over de toepassing van de regels. De onderwerpen worden deels bepaald door de klachten en opmerkingen van zijn cliënteel. Ook het Vlaams Parlement kan opdrachten geven.

Minister *Inge Vervotte* begrijpt dat het KRC initiatieven verwacht van regering en van parlement. Misschien heeft het KRC aanvullende suggesties over onderwerpen die nader onderzoek verdienen. Bijkomend onderzoek zou trouwens de adviesverlening van het commissariaat kunnen staven.

De verslaggever,

De voorzitter,

Trees
MERCKX-VAN GOEY

Luc MARTENS